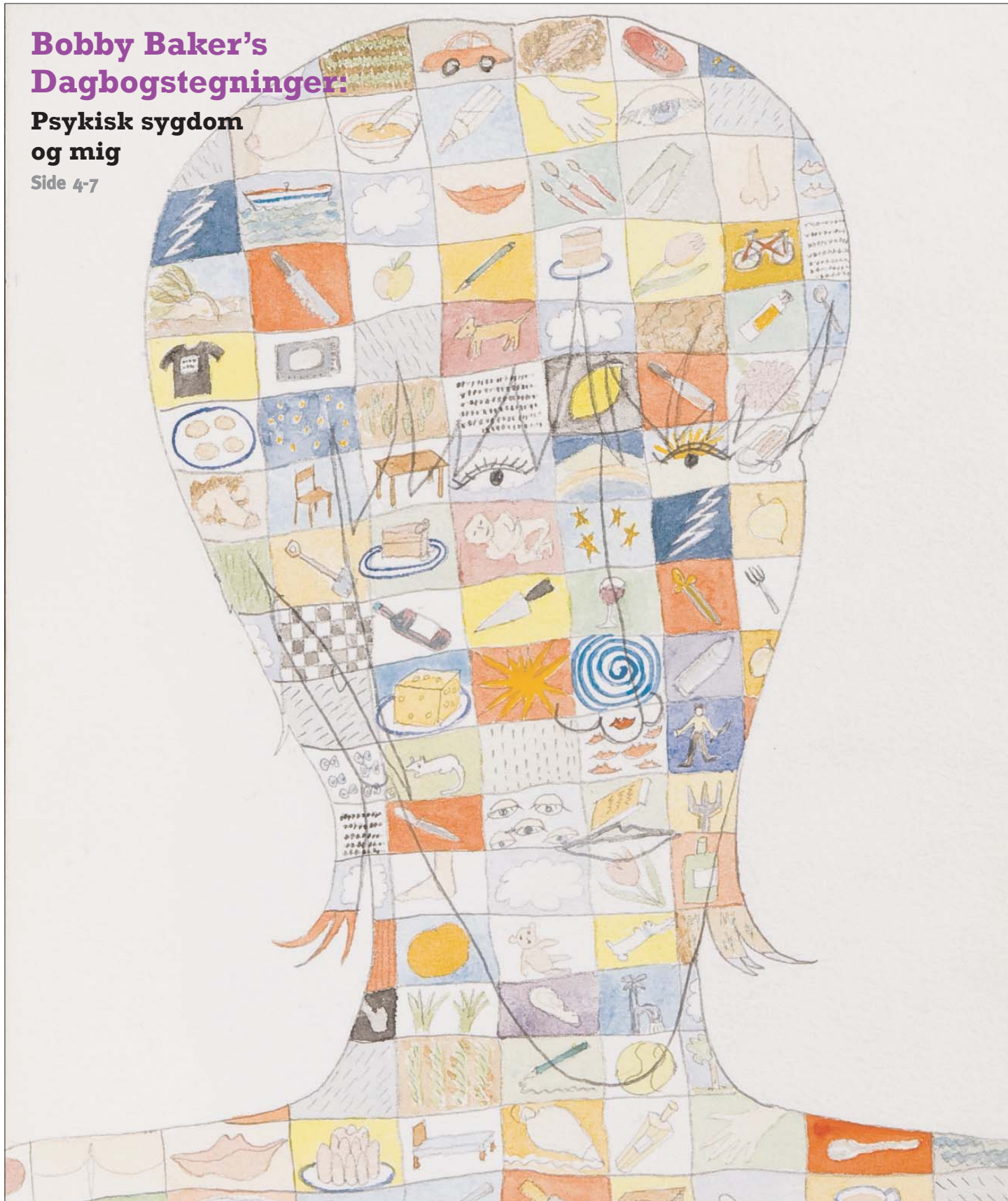

Bobby Baker's Dagbogstegninger:

**Psykisk sygdom
og mig**

Side 4-7

Udgivet af:

MUSEUM OVARTACI

ÅRHUS
UNIVERSITETSHOSPITAL
RISSKOV
Skovagervej 2
8240 Risskov
Telefon 7847 0400

© 2012 Museum Overtaci
og forfatterne

museum@ovartaci.dk
www.ovartaci.dk

Redaktion
Mia Lejsted og
Eddie Danielsen

Lay-out, sats og repro
Lars Max

Fotos
Museets arkiv
Helle Lorenzen

Eget tryk

Medlemsblad for
Museets Venner

Løssalgspris kr. 20,-

**PROTEKTOR FOR MUSEET
PER KIRKEBY**

regionmidtjylland **midt**

Leder

Så er vi på den anden side af sommermånederne, og vi har netop taget hul på sensommeren med et smukt septembervejr.

Perioden siden forrige udgave af Helikopter er denne gang blevet lidt længere, det betyder dels, at der er en del nyheder at fortælle om

– og dels, at vi meget passende med dette nummer kan markere Hospitalets 160-års jubilæum med en særudgave af Helikopter om det gamle hospitals bygningsmæssige historie. Et relevant kig på forandringerne gennem tiden og på bevæggrunde og tanker bag – og ikke mindst er det en oplagt historie at fortælle, set i lyset af fremtidsplanerne for psykiatrien under DNU i Skejby.

Vi var, udover dette særnummer der tillige knytter an til en mindre særudstilling, langt fremme med planlægningen af festligholdelsen af jubilæet her i september, da vi erfarede, at den gamle hovedbygning står foran udskiftning af tag, inklusive renovering af den gamle festsal. Det betyder, at der netop i skrivende stund ihærdigt arbejdes på at indhulle og forvandle hovedbygningen til et kæmpetelt af stilladser og presenninger. Ikke det smukkeste syn, og herudover omdannes pladsen foran museum og hovedbygning til en by af skurvogne og containere. Vi valgte at udsætte festligholdelsen med taler, musik, 1800-tals traktement, udendørs rundvisninger m.v. til april 2013 – hvor vi så tillige kan beundre det nye tegltag.

Før sommerferien fik vi den gode nyhed, at Regionsrådet har besluttet, at Museet kan fortsætte på uændrede vilkår i relation til økonomi og placering til og med 2015. Det betyder ikke, at fremtiden herefter er lagt fast, men det giver en god ro til at fortsætte arbejdet med nye samarbejder, nye projekter og synliggørelse, samtidig med at undersøgelser i forhold til museets organisering efter 2015 skal pågå. I bedste fald kan vi håbe på, at tiden også arbejder for os.

Rigtig god fornøjelse med såvel tilbageblik som nyheder i denne udgave af Helikopter.

Mia Lejsted

Kultursatsning 2017 - og jurybesøg på Godsbanen

Af Mia Lejsted,
Museumsleder

Det var spændende og lidt hektisk den dag, Aarhus og Godsbanen, blandt mange andre steder i byen, fik besøg af den internationale jury. Et meget stramt program prægede hele dagen – juryen skulle have det bedste syn for sagen og ikke mindst den store kulturspændvidde, vi i Aarhus og Regionen kan præstere.

Vores bidrag og projekt om “Kunstens og kreativitetens vidder”, der er et samarbejde mellem Psykiatrien, Center for Kompetenceudvikling, Museum Ovartaci og FO (se omtale af projektet i forrige nr. af Helikopter) blev denne dag præsenteret i et stort rustikt rum på Godsbanen under en fælles betegnelse – “Outsider Art”. Rummet skulle fungere i samspil med Gaia Museet fra Randers som præsenterede sit eget projekt “Collecting = Connecting”.

Endvidere var Sørn Strand – initiativtager, bruger og udvikler for marginaliserede grupper – repræsenteret. “De Splittegale” med fire kompetente repræsentanter for den gode galskab sendte juryen ud af rummet med Gøglersangen som en festlig afskeds-salut.

Inklusive velkomsttalen fra hele rummet gav det i alt fem små indslag á to minutter, idet grupperne med jury-medlemmer max. havde 10 minutter til besøget. Så vi havde øvet os på lektion!

Til præsentationen i rummet havde vi

medbragt værker af Ovartaci – han er om nogen eksponent for såvel “kunstens vidder” som “rethinking”. Ovartacis fine seng var midtpunktet, Stalin som kvinde, rygefantomer, taburet og staffeli, bemalet og besjælet, samt et stort smukt eksemplar af idealkvinden dannede afsættet for tanken om at bruge kunstnere og kunsten til at tænke nyt og anderledes – til at rokke ved det fastlåste og lege med konventionerne – OG at gå på tværs af sektorer og fagligheder og blande verdenerne. Heri ligger der et stort potentiale.

Og værkerne var netop eksempler på, at Ovartaci ikke stod tilbage for at gentænke standardiserede hospitalsobjekter (sengen), store historiske figurer, omverdenen og ikke mindst sig selv som individ – mand/kvinde. Vores rum blev af publikum bedømt til det “de syntes bedst om”; det var jo en god tilbagemelding. Og endnu bedre blev det da Aarhus to dage efter løb af med sejren. Nu venter de spændende opgaver så i årene forude frem mod 2017 – det er nu, der skal krop på projekterne.

Bobby Baker's
Dagbogstegninger:
Psykisk sygdom og mig

Af Mia Lejsted
Museumsleder

En internationalt anerkendt performancekunstner Bobby Baker fra London står bag udstillingen *Bobby Baker's Diary Drawings: Mental illness and me* på Museum Ovartaci. Udstillingen er resultat af samarbejdet med Wellcome Collection, London.

Bobby Baker er født i 1950 og er en af de mest anerkendte og populære performancekunstnere i dag. Hun er uddannet billedkunstner ved St. Martins School of Art, men gik mere ind i performancekunsten, fordi det var en bedre måde for hende at kommunikere komplekse tanker og følelser. Tillige gav det hende mulighed for at overskride nogle af de barrierer, der ofte eksisterer i forbindelse med emnet psykisk sygdom.

Udstillingen *Diary Drawings: Mental illness and me* består af 158 fotografiske prints af farvelagte tegninger fra Bobby Bakers skitsebøger.

De mange figurative tegninger beskriver sindstilstande og nogle af alle de behandlingsformer – heraf også de barske sider – som Bobby Baker selv har stiftet bekendtskab med; mødet med psykologer, medicinering, det offentlige behandlingssystem, hendes oplevelser med, hvordan omverdenen opfatter og forholder sig til psykisk sygdom samt naturligvis betydningen af familie, venner og arbejde som en

Working title: 2 mouths. The Photographer: Andrew Whittuck

meget værdifuld og væsentlig del af livet.

Bobby Baker får sin diagnose i 1996 – borderline personality disorder – på dansk borderline personlighedsforstyrrelse (*emotionelt ustabil er den meget korte udlægning*), og i 1997 beder hun selv om at blive indskrevet på et dag-

center. Her begynder hun at tegne og male et billede hver dag – at ”skrive” en dagbog. Hun finder sig et lille solfyldt rum, hvor hun kan arbejde. Og intet er vel næsten mere personligt end en dagbog – der typisk er spontane, åbenhjertige reaktioner og udtryk for noget, man har oplevet eller været udsat for den pågældende dag. Den

ønsket at blive kunstner. Siden hun var 9 år, har hun elsket at tegne. Den store billedsamling og de mange opsigtsvækkende performances har sammen med hårdt arbejde bidraget til den succesfulde karriere, som hun i dag har opnået.

Bobby Baker er også hustru og mor til to voksne børn – hendes datter har blandt andet hjulpet hende med udvælgelse af billeder til udstillingen, ligesom hun har skrevet tekst til bogen om Bobby Bakers Diary Drawings.

Bobby Baker har, udover sin psykiatriske diagnose, også kæmpet med en cancer og den hårde behandling for den. Som hun selv formulerer det; det er tragisk, men lidt af en lettelse at fejle noget fysisk, fordi der typisk er mere åbenhed om fysiske lidelser, og tilsvarende er det også lettere for omgivelserne at tilbyde deres hjælp.

Og så er Bobby Baker stadig i gang med sin personlige rejse. Hun har arbejdet med mange forskellige opgaver for at skabe et økonomisk eksistensgrundlag, og hun har altid elsket at have travlt med arbejde, indkøb, mad, rengøring – vel vidende at alt dette skabte en facade, som hun kunne holde fast i. Hun var overbevist om, at det var godt for både hende og familien – det gav hende selvspekt.

bliver et vidnesbyrd om den stemning og tilstand, man er i – dagbøger er rummet for de allerinderste tanker og følelser.

Bobby Baker siger selv om billederne, at de har været en aktiv vej og metode til overlevelse. Det er blevet til langt flere end 700 tegninger – hun

havde altid tænkt, at de skulle være private – indtil hun i 2009 lod sig overtale til at udstille dem første gang i Wellcome Collection, London. Hvert enkelt billede er i sig selv en hel historie, der rummer rigtig meget.

Hvem er Bobby Baker?

Hun er kunstner, og hun har altid

Working title: Crumbling wall. The Photographer: Andrew Whittuck

Humor og distance

Udstillingen fortæller om de 11 år, hvor hun skabte tegningerne, og hvor hun var i psykiatrisk behandling. Over 17 "stages", eller faser, bliver der sat fokus på forskellige temaer og begivenheder i Bobby Bakers liv – dels om besøgene hos psykiateren, de enorme tudeture, perioden hvor hun var selvskadende – og om de gode perioder, hvor der er glæde og energi. Et billede kan eksempelvis beskrive hende selv med et sværd i færd med at tilintetgøre sin psykoterapeut. Som hun fortæller i sin bog, så skal det enkelte billede ikke tages til indtægt for, at *alle* møder med behandlere var dårlige, eller at behandlersystemet generelt er en negativ affære. Bobby Baker beder os nemlig samtidig om at holde fast i, at verden er kompleks, og at det her er én persons oplevelser og erfaringer, der skildres.

Bobby Baker anvender humor og en god distance til sig selv – og til de situationer, hun har befundet sig i. Ellers kunne hun heller ikke se og "formulere" motiverne, som hun gør. Tegningerne er følsomme, dramatiske, morsomme og barske. Hun samler og henter indtryk som brikker til et puslespil – til billeder og udtryk, der prenter sig fast på nethinden – og ofte i hjertekulen.

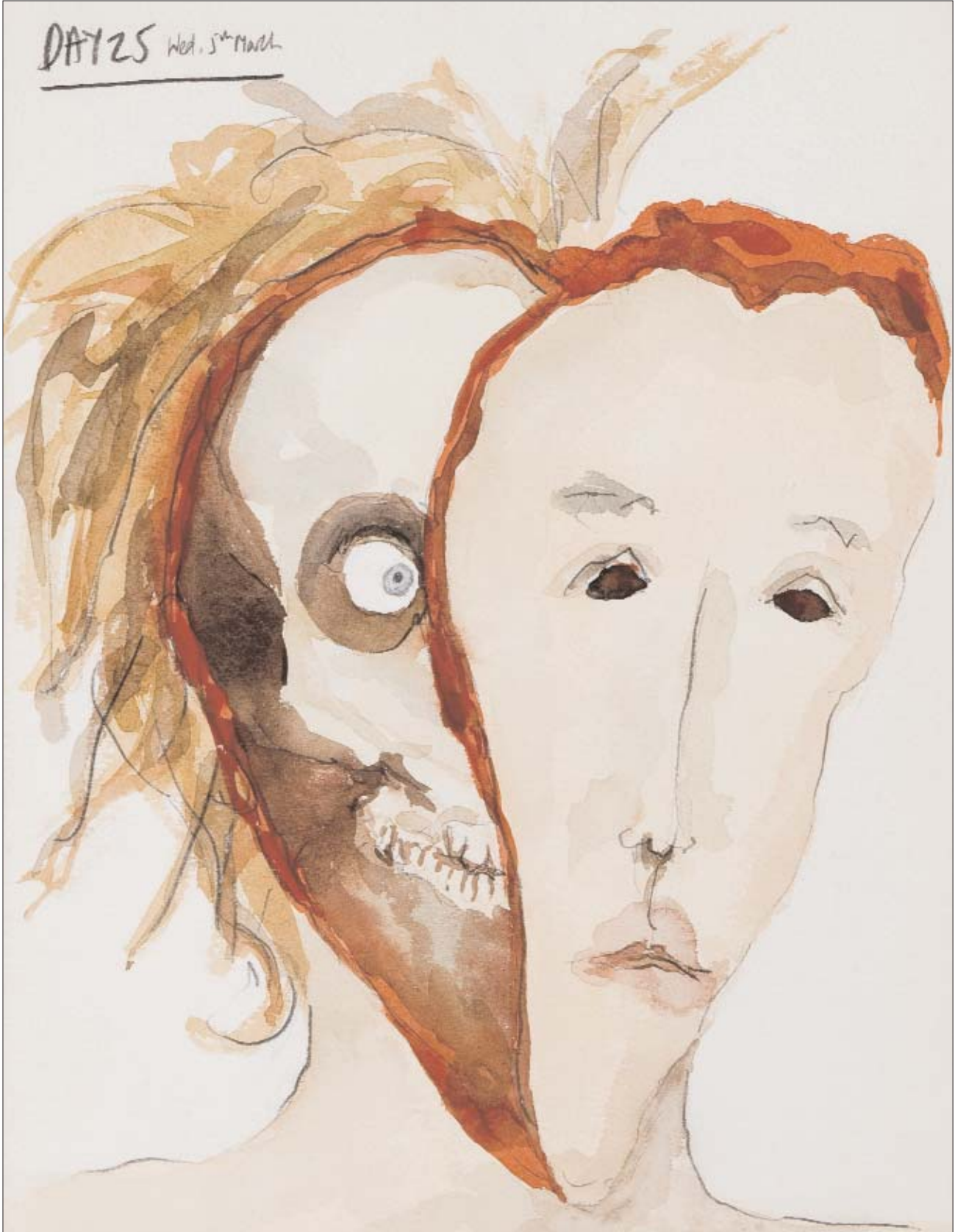

Working title: My Psychotherapist. The Photographer: Andrew Whittuck

Udstillingen kan ses frem til d. 22. februar, 2013.

*Se endvidere Museets hjemmeside/
Facebook.*

DAI ZS Wed. 5th March

Working title: Horror mask. The Photographer: Andrew Whittuck

Elaine Jackson Møller

Ansvarlig for Børn/Unge Atelieret

Projektet er støttet af Aarhus 2017
under Rethink, Kulturby 2017

I juni måned fik vi, med en lidt kort deadline, mulighed for at søge midler i en pulje knyttet til pilotprojekter for kandidaturet til titlen som Europæisk Kulturhovedstad i 2017. Og det var glædeligt, da vi fik positiv respons på ansøgningen.

Vi valgte at tage afsæt i erfaringerne fra vores skoletjeneste, hvor vi tilbyder rundvisninger og kreative workshops til folkeskoler, efterskoler og gymnasier – og hvor vi oplever, at børn og unge generelt er glade for at udtrykke sig kreativt om temaer som følelser og anderledeshed.

Med dette projekt ville vi afprøve, om børn og unge med psykiske lidelser kunne få glæde af at udtrykke sig om deres daglige fysiske omgivelser – og altså *ikke* deres følelser eller problemer – for på den måde at forholde sig til deres situation og ikke mindst give dem lejlighed til at give deres mening til kende.

Helt konkret handlede projektet om, at unge med psykiske lidelser fik mulighed for at formulere deres personlige, kreative bud på, hvordan fremtidens psykiatriske hospital kunne se ud, hvad angår bygninger og ind-

retning. Det giver, set med vores øjne, god mening at spørge de mennesker, som skal opholde sig og fungere i bygningerne – i dette tilfælde drejer det sig blandt andet om udredning og behandling – om deres idéer, behov og ønsker til omgivelserne. Det vil kunne bidrage til en bedre baggrund for, om muligt, at skabe de optimale rum i forhold til de funktioner og

resultater, man gerne vil opfylde på et sådant sted.

Vi begyndte efter et kort oplæg med lidt brainstorm: “Hvis I kunne bestemme – hvordan skulle jeres psykiatriske hospital se ud?” “Hvordan skal bygningerne se ud?” “Hvordan er indretningen, og hvad skal mit hospital indeholde?”

Eksempler på de unge menneskers udspil:

“Mit værelse skal være ligesom en hule. Et sted hvor jeg føler mig tryk. Det er kun mig, der har adgang til mit værelse”.

“Et opholdsrum, hvor man kunne lave noget sammen med sin familie, når de var på besøg”.

Hvilken betydning har udenomsarealet?

“ Indgangen til hospitalet skal være pæn og se indbydende ud”.

Alle de unge syntes, det var vigtigt med blomster, græs, vandfontæner og en enkelt havde et ønske om et svømmebassin. Desuden skulle der være udendørsaktiviteter med fodbold, motocross og basketballbane osv. Flere af de unge syntes, at det var vigtigt, at der var dyr i deres hospital;

“ Jeg har været en rigtig hestepige, jeg elsker heste”.

Praktisk Forløb

Efter brainstormen begyndt de unge at tegne på pap og fremstille en model af deres hospital. Modellen blev konstrueret sådan, at den var delt i to sider; en side med indvendig indretning og den anden side med udvendig indretning. I det efterfølgende forløb fortsatte de med indretningen af deres modeller. En god måde var at anvende udklip fra blade til en art col-

lage over de ting, der skulle være på værelset og i indretningen af “mit hospital”. Da jeg fortalte dem, at modellerne skulle udstilles, var de tydeligt stolte og de fortsatte engageret og koncentreret med at lave deres modeller.

Formidling

De unges værker bliver præsenteret i forbindelse med markeringen af hospitalets 160 års jubilæum i april 2013 hvor temaet om arkitektur, indretning og behandling belyses – og arbejdet med emnet blandt børn og unge følges op af flere workshops. Jubilæumsarrangementet vil netop sætte fokus på den psykiatriske

behandlings rammer – før, nu og i fremtiden (se jubilæumstillæg)

Efterskrift

Det har været spændende at opleve, at de unge kunne udtrykke sig om deres daglige fysiske omgivelser. Selvom nogle af deres ideer kan være svære at realisere, er det min oplevelse, at de alligevel kom med flere tankevækkende iagttagelser – og refleksioner over hospitalsrammernes betydning.

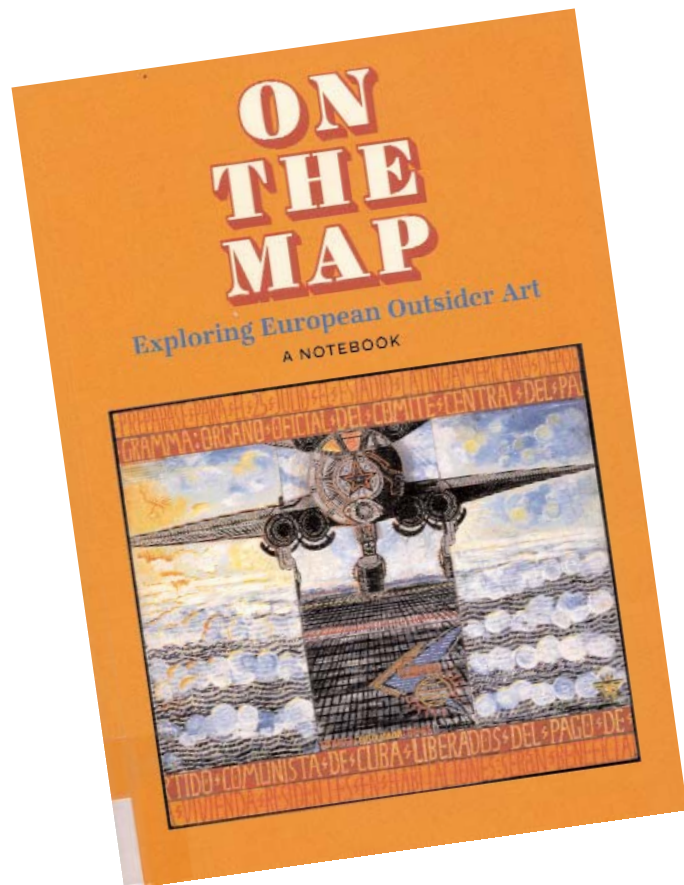
De kunne tænke nyt, tænke anderledes, tænke visioner – Rethink og ikke mindst give deres mening tilkende.

**“Outsiders on the Map”
– international conference
i Ghent**

*Af Alice Bremerstent,
museumsformidler
og Mia Lejsted,
Museumleder*

Den 26. april 2012 deltog vi i en international konference på Museum Dr. Guislain i Ghent – én af vores gode samarbejdspartnere fra projekt “Connecting the European Mind”. Anledningen og emnet denne gang var “Outsider Art” – set ud fra en lang række perspektiver præsenteret af en række oplægsholdere. Vi var over 150 deltagere fra Europa og Skandinavien, og det samlende var, at vi alle på den ene eller anden vis arbejder med dette kunstfelt. Et mere håndgribeligt fælles punkt ved denne konference var herudover offentliggørelsen af en ny bog; “Outsiders on the Map”, hvori Museum Ovartaci også er repræsenteret sammen med andre kunststeder og arbejdende værksteder rundt om i Europa og Norden.

Begrebet outsider art er overordnet set det engelske synonym for det franske art brut eller på engelsk raw art. Jean Dubuffet var kunstner og manden, der lancerede og senere redefinerede dette begreb, der dækker over kunst skabt af mennesker uden for den etablerede kunstverden – ofte nævnes mennesker med psykiske lidelser som eksempel. Dog er den engelske betegnelse typisk bredere i opfattelsen af, hvad “uden for den etablerede kunstverden” dækker over.

Og af samme grund giver det stor variation i værktøjer, tilblivelse og ikke mindst kvaliteten.

De seneste årtier har Art Brut genren – Outsider Art – vundet større popularitet og bevågenhed. Der er efterspørgsel på kunstmarkedet, “man” vil gerne se, købe, eje kunst, der går imod konventionerne, noget som ingen andre har eller har set – og kunst, der måske oven i købet rammer os på følelserne.

Og det gav da også anledning til begrundede overvejelser og debat på konferencen. Er Outside ved at blive til Inside, og bidrager det til en undervurdering af værkerne? Når der går økonomi i genren, og forskellige kunsthaller, gallerier og museer promoverer kunsten, sker der en professionalisering. Skal denne kunstform vises på traditionelle udstillingssteder, eller er det overgreb, når man skifter kunstnerens egen kontekst ud med et

nyt og strømlinet udstillingssted? Hvilken form for præsentation og i hvilken sammenhæng giver man disse værker de bedste betingelser? Værkerne skal vurderes på kvaliteter som al anden kunst, men måske bør det “nye” udstillingskoncept gå i retning af at skabe en helhed? At vise kunstneren som kunstner og i “udstillingen” arbejde mere med værkets herkomst i præsentationsform og formidling – som en kunstnerarbejdsplads.

Endelig skal man give Outsider-begrebet en tanke, forstået på den måde, at det lægger sig mere til kunstneren end til kunstfeltet som sådan. Det retter fokus på, hvem og hvilken baggrund personen har – mere end kunsten og kvaliteterne heri. Derfor ynder vi langt hellere at anvende Raw Art begrebet på Museum Ovartaci i ønsket om, at det åbner øjnene for de ekstra dimensioner, man kan opleve i værkerne – og inden for denne kunstverden.

I løbet af skoleåret 2011/2012 har Børn & Unge Atelieret haft besøg af 600 børn.

Grupperne af børn og unge fordeler sig over skoleklasser fra folkeskoler fra o. til 10. klasse, ungdomsskoler, efterskoler, privatskoler, specialskoler samt lokale børnehaver.

Der er nu etableret et samarbejde med SINDs pårørende børnegrupper. Børn & Unge Atelieret og SIND har i fællesskab formuleret et projekt, der henvender sig til flygtningebørn her i Aarhus kommune. Projektet har til formål at skabe bedre livsvilkår for børn i traumatiserede flygtningefamilier. Der er som et vigtigt aspekt af det 3-årige projekt taget kontakt til Syd-dansk Universitet, som gerne bistår med forskning og rapport om projektet.

BørneAtelieret deltager endvidere i et samarbejde med Museumsundervisning MidtNord og har været aktive i temadage og netværksmøder.

Børn & Unge Atelierets mission

Psykiatrien kan være et tabubelagt område. Vi arbejder på at skabe større forståelse og åbenhed og at ændre fordomme og afstigmatisere.

På vores workshops får børnene mulighed for at udfolde sig kreativt på nye eksperimenterende og inspirerende måder. Gennem forskellige temaer, læringsstile og udtryksformer, såsom maleri, action-painting og ler, bearbejdes de forudgående oplevelser fra

rundvisningen og snakken om kunsten i Museets udstillinger.

Børnene skaber noget med deres egne hænder. De får et synligt produkt med hjem, som kan give anledning til nye samtaler. Børnene fortæller familie, venner og bekendte om det, de har set og oplevet, og på denne vis bearbejdes emnerne yderligere.

Børnene får ved et besøg i de særlige

rammer i Risskov indblik i en anderledes verden, og gennem dialog og kreativt udtryk øges forståelsen for mennesker med psykiske lidelser. Samtidig får børnene en forståelse for sig selv og "de andre."

Børn & Unge Atelieret fungerer altså både som katalysator for ny viden, og samtidig er det en kunstnerisk plat-

Efterårsferie

Børn & Unge Atelieret holder åben værkstedsdag

i efterårsferien, uge 42, for medlemmer af Museets Venner og deres familie (børn/børnebørn).

Det sker tirsdag d 16. oktober kl. 10 - 14 i Atelierets lokaler ved Indgang 60., 1. sal.

Man vil få mulighed for at udfolde sig kreativt og eksperimentere med forskellige materialer på nye måder, bl.a. Action-painting, collage, malerier og din egen fantasiverden.

Pris 20 kr. pr. deltager.

Yderligere oplysninger og tilmelding kan ske til Børn & Unge Atelieret på Tlf. 784 70442 eller 784 70400 eller på mail boern@ovartaci.dk

Du kan læse mere om Børn & Unge Atelieret under Skoletjenesten på museets hjemmeside www.ovartaci.dk

QR koder

Som noget nyt har vi taget hul på den ny teknologi og placeret en række såkaldte QR-koder i vores udstillinger. En del andre kulturinstitutioner har ibrugtaget denne relativt nye mulighed for formidling; men Museum Overtaci er pænt tidligt ude.

I første omgang har vi prioriteret Kunstmuseet i Museets stueetage, hvor materiale om ca. 20 af kunstnerne, repræsenteret i udstillingen, nu kan hentes ind læses og lagres i din smartphone, når du har app'en til formålet. Så klik og tag med hjem – Du kan på den måde udsætte nærstudier til et senere tidspunkt, eller få en hurtig og nem adgang til information, du er særligt interesseret i.

QR koden til venstre, som vi har valgt som eksempel herover, giver adgang til tidligere udgaver af vores museumsmagasin, Helikopter, som er udkommet siden foråret 2006, så der er masser af interessant læsestof.

Koden til højre giver adgang til materiale om vores centrale kunstner, Overtaci.

Mange af teksterne er tilgængelige på både dansk og engelsk.

Vi ønsker jer god fornøjelse og læselyst herfra. –

MEDLEMSFORDELE OG TILMELDING

Som medlem af Museets Venner støtter du Museets arbejde samtidig med, at du får en række medlemsfordele.

- Dit medlemskort giver fri adgang hele året og ret til at medtage en voksen ledsager (børn til og med 15 år har gratis adgang)
- Du får magasinet Helikopter tilsendt med artikler og omtale af arrangementer

- Du får 10% rabat på køb af bøger, postkort og plakater i Museumsbutikken
- Du modtager Invitation til arrangementer og ferniseringer

Medlemsskab enkeltperson

kr. 200,-

Medlemsskab pensionister og unge under uddannelse

kr. 150,-

Virksomheder og institutioner kr. 1200,-

Du kan tilmelde dig ved at sende et brev med navn, adresse eller evt. en e-mail til museum@ovartaci.dk, eller skrive til:

Museum Overtaci,
Århus Universitetshospital,
Skovagervej 2,
8240 Risskov,

Mærk venligst brev eller e-mail:
"Vennekreds"